



ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК



ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХIV, БРОЙ 23

СОФИЯ, 1-15 ДЕКЕМВРИ 2013 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com, bg.synpress@gmail.com

Официален сайт на Св. Синод на БПЦ – www.bg-patriarshia.bg

ЮБИЛЕЙ

Социално-етически възгледи на проф. архим. Евтимий (Сапунджиев)

Стр. 1, 4-5

ЦЪРКВА И ОБЩЕСТВО

Болезните на нашето време

Стр. 6

ХРИСТИАНСКА ПРАВСТВЕНОСТ

Лицемерието: болестта на съвременния християнин

Стр. 7

ДОКУМЕНТИ

Изявления на Св. Синод на БПЦ-БП

Стр. 2

90 ГОДИНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ СУ

С тържествени богослужения и поредица от събития Богословският факултет на СУ отбеляза своята 90-годишнина. Създаден през 1923 г., той се е утвърдил през десетилетията като емблематичен академичен център за подготовка на богослови, православни свещенослужители, учители по религия, специалисти в социалната сфера и др.

През 1951 г. с постановление на Народното събрание е отделен от Софийския университет и обособен като висше духовно училище с името Духовна академия „Св. Климент Охридски“ под ведомството на БПЦ. През юли 1991 г. ръководството на Софийския университет отправя покана към тогавашната Духовна академия отново да стане факултет към университета, което се извършва по съто-



ветния ред още същия месец.

Денят на св. Климент Охридски е празник на висшата ни богословска школа, както и на целия Софийски университет. В навечерието на празника на светителя, в Богословския факултет на СУ бе отслужена празнична вечеря. С благословението на Негово Светейшество

Българския патриарх Неофит и по решение на Св. Синод тя бе възглавена от Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил. В съслужение с архиерея в богослужението взеха участие протосингелът на Софийска св. митрополия ставр. ик. Ангел Ангелов, свещеник Стефан Паликаров и дякон Иван Иванов.

Преподаватели, студенти и гости, дълбоко свързани с Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, изпълниха академичния параклис на висшето богословско учебно заведение, чествашо своя празник и 90 години от основаването си.

След вечерната, в аулата на факултета деканът на БФ доц. д-р Александър Омарчевски поздрави академичната общност и изнесе доклад, посветен

На стр. 2-3

БОГОСЛОВИЕ

Защо мнозина не успяват по пътя към обожението

Макар че като хора сме приели призванието за тази велика цел – да се съединим с Бога, да станем богове по благодат и да се радваме на това велико благословение, за което нашият Творец ни е създал, ние често живеем така, сякаш тази най-възвишена и най-голяма цел не съществува. Ето защо нашият живот е изпълнен с неуспехи и провали.

Светият Бог ни е създал заради обожението. Ето защо, ако не успеем да се обожим, целият ни живот ще бъде едно поражение.

Нека споменем някои причини за това:

Отдадеността на житейски грижи

Човек може през живота си да върши много добри и благородни неща –

като учението, професията, семейството, придобиването на имот, да върши дела на милосърдие. Когато се отнасяме към света и го възприемаме по един евхаристичен (благодарен) начин, като дар Божий, тогава всичко се съединява с Бога и става път за общение с Бога. Но ако не живеем живот в общение с Бога, тогава сме се провалили. И всичко, което правим е напразно.

Обикновено хората се провалят в живота си, защото дават предимство на вторичните цели в живота си. Те не поставят обожението като първа и най-важна цел. Те не се занимават с вечните работи. От цялото си сърце отдават себе си на вторичните цели и забравят за онова „единствено потребното“.

Днес хората непрекъс-

нато са ангажирани и постоянно бързат за някъде – може би това е дяволската схема да прелъсти и избраните! Последствията от това е, че хората (включително и набожните) пренебрегват спасението си. Например, днес ние трябва да учим, да четем, затова нямаме време за молитви, нямаме време да присъстваме на църковни служби, нямаме време за светите тайнства Изповед и Причастие! Утре ще трябва да присъстваме на срещи и конгреси, да изпълняваме социални и лични отговорности и пак – няма да имаме време за Бога! Вдругиден ще трябва да отидем на сватба или да изпълним други семейни задължения и пак няма да е възможно да се занимаваме с духовна работа.

На стр. 7

ЮБИЛЕЙ

СОЦИАЛНО-ЕТИЧЕСКИ ВЪЗГЛЕДИ на проф. архим. Евтимий (Сапунджиев)

70 години от блажената му кончина

Задълбочените религиозно-философски изследвания в областта на *християнската апологетика* и *историята на религиите* насочват будното църковно съзнание на проф. архимандрит Евтимий Сапунджиев към актуалните социални проблеми на обществото. Според него един християнин може да е запознат много добре с основните истини на своята вяра, но това все още не означава, че той има изграден православен мироглед. Вярата у всеки човек се поражда и формира през целия му живот, тя не е завършено състояние, а процес на борба между стремежа към богоподобие и противопоставящите му се тъмни сили на греха и заблуденията.

Християнската вяра е добротел

защото тя се придобива не само като Божи дар, но и като изпитание на сво-

бодния избор и личен подвиг. Нейното съдържание не е предмет на научно познание или теоретично осмисляне на определени абстрактни идеи, а преди всичко приемане на истината за Спасителя Исус Христос и опитно изповядване и съзерцаване на живота Бог. „Нашата душа е едно полесражение, подчертава архимандрит Евтимий, и всяка крачка от него по пътя към Бога се извоюва чрез дълга борба. Бурите на съмненията и вълните на греха се стремат да отслабят и дори да изгасят нашата вяра също така, както ветровете на великденската нощ духаха и гасяха някога, в детинството, извън храма великденската ни свещ“.

Крайният интелектуализъм, индивидуализъм и естетизъм са онези състояния на човешкия дух, които предизвикват най-много съмнения във вярата и

На стр. 4



ДОКУМЕНТИ

ИЗЯВЛЕНИЯ НА СВ. СИНОД НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БП

относно законопроекти за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията

12 декември 2013 г.

По решение на Светия Синод от 12.12.2013 г., прот. № 42 – плен състав, се обръщаме към парламентарно представените политически сили във връзка с внесен, изненадващо и несъгласувано със заинтересованите страни, нов Законопроект за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията от Димитър Дъбов, Пламен Славов и Татяна Буруджиева.

Светия Синод вече изрази публично своята позиция в подкрепа на вношения от председателя на Народното събрание г-н Михаил Миков и група народни представители проект за изменение на закона (вж. *изявлението от 22 юли 2013 г.*). Философията на сегашния нов законопроект на трима народни представители противоречи напълно на подкрепения от Св. Синод проект на г-н Миков, подменя заложения в него смисъл и вместо да реши дългогодишни проблеми на вероизповеданията, заплашва да ги задълбочи и да създаде нови разделителни линии в обществото.

Българският патриарх и Светият Синод категорично се противопоставят на това и отпращат учтива покана към председателя на Народното събрание г-н Михаил Миков за среща, на която да се обсъдят проблемите и конфликтите, които поражда законопроектът на народните представители Дъбов, Славов и Буруджиева.



Боголюбиви чедра на родната ни Българска православна църква, скъпи сънародници,

Наш морален дълг е да се обрънем към обществеността и да изразим духовната си радост и удовлетворение от вношения през миналата седмица на Народното събрание законопроект за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията.

Радостта ни е двойна за това, че именно Църквата и духовността можах да съберат в единомислие народни представители от различни политически сили. Това е един добър пример за начина, по който хората трябва да търсят и намират пътя един към друг, в името на добруването на държавата. Защото Сам Господ Исус Христос е казал: „Дето са двама или трима събрали в Мое име, там съм аз посред тях“ (Мат. 18:20).

Радваме се, че законопроектът се отнася и до другите вероизповедания, които ние уважаваме и почитаме. България винаги е била страна на религиозна толерантност, с нашите сънародници от другите изповедания сме делили винаги заедно радости и болките. Ние никога не бихме поискали нещо само за себе си, без да помислим за тях. Знаем, че в това отношение срещаме взаимност.

Въпросите, които се поставят за решаване с вношения законопроект, бяха отлагани с десетилетия. Основният въпрос между тях е: кому принадлежат храмовете и манастирите, в които всекидневно ние, Божияте служители, отправяме молитва към Бога за доброто на боголюбивия ни народ?

През последните години всички живеем в ситуация на несъкочаема промяна на законодателството. При тези чести изменения на законите се е случило тъй, че по недоглеждане или по погрешка са въведени формални изисквания към Църквата да доказва с нотариални актове чия е собственост-

та върху храмовете. Храмовете, които стоят по тези земи от столетия. Храмовете, в които ние заставаме пред светия престол, за да отслужим и отправим закон – нашите верни чедра молитва към Бога в радости и скръби. Според дълбокото и естествено разбиране на всеки български гражданин те са на християнската общност, на Православната църква. Според светския закон – щом нямам нотариален акт, те са ничии.

Трудно ни е да обясним пред другите Поместни православни църкви, че имаме проблем заради липсата на формален документ за собствеността на Патриаршеската катедрална църква „Свети Александър Невски“, която е символ на Автокефалната Българска патриаршия. Че години наред обсъждаме с държавата как се прави и дали е нормално да се прави данъчна оценка на сградата, която няма цена. Че се налага да доказваме, че Патриаршеската катедрала, в която служим всеки ден от почти сто години насам, принадлежи на христологията и православен наш народ, в лицето на Българската православна църква.

Дълбоко сме убедени, че това положение не е естествено за църковно-държавните отношения, в която и да е държава. В това са убедени и народните представители, внесли законопроекта за изменение на Закона за вероизповеданията, с който се преодолява един проблем, чието продължаване нерешаване вече става оскърбително за чувствата на християните. Благодарни сме на тези народни представители и им изказваме нашата признателност.

Храмовете, боголюбиви чедра, са свещени сгради. Те са отворени за всички, за единение и молитва, за дейност в служба на Бога. Тези храмове са осветени и благословени. Докато съществуват, те не могат да се използват за нищо друго освен за богослужение. Българската православна църква винаги е проявявала разбиране, че по отношение на архитектурния

вид на онези храмове, които са културни ценности, има някои изисквания, които трябва да се спазват според законодателството на държавата. Но държим да обрънем внимание, че ако те не бяха построени и осветени като храмове, ако не бяха изографисани от вярващи християни-зोगрафи в пост и молитва, нямаше как някой след столетия и хилядолетия да ги оценява като културни ценности. Да обрънем внимание, че те са културна ценност от момента, в който са създадени, а не са станали такива по силата пак на формален акт на държавно ведомство. Че преди държавата да реши да ги пази, ние сме ги запазили. Без изобщо да са ни били нужни нотариални актове. Каквито нито през времето на османската държава, нито през времето на Третото българско царство, нито дори през времето на Народната република са ни били искани. Статутът и третирането на някои от нашите храмове като „културна ценност“ няма никаква връзка и не влияе по никой начин върху изключителното, стародавно право на Църквата, като институция и организация на вярващи, на собствеността върху тях.

Обръщаме се към всички със следния риторичен въпрос: откога съществуват тези храмове, за какво са предназначени, кога са обявени като културни ценности и откога изобщо съществува понятието публична държавна собственост, за да ги определя държавата като такива?! Защо всички други културни ценности, собственост на частни лица, бяха възстановени, а дискusia предизвиква собствеността върху няколко храма?! Кой иска да вбие клин в нашето общество и да възбужда спорове там, където място за такива спорове няма?

Църквата е място на съгласие, на консенсус, на ред и на законност. Тя никога не е упражнявала насилие, не е принуждала никого към нищо и не е отнемала никому нищо със сила. Очакваме държавата да се придържа към същите тези принципи спрямо Църквата.

Именно защото сме Църква на реда, ние, ар-

хиерите и свещенството, получили светото тайнство ръкоположение, служим на Бога и сме дали обет да спазваме свято каноните на светата Православна църква. Божият закон е в основата на светските закони. За съжаление не винаги светските закони следват Божия закон. Във вътрешните отношения на автономната организация Българска православна църква водещ е Божият закон. Когато не изпълнява служебните си задължения, когато не изпълнява обетите, всеки от нас, независимо дали е патриарх, митрополит, епископ или свещеник, носи отговорност пред съда на своите братя. По всички други въпроси отговаряме пред законодателството на държавата, но по църковните отговаряме пред Църквата. Защо и отговорностите ни към обществото са много по-тежки, отколкото които и да е светски закон може да предвиди.

Сам Господ е казал: „Отдайте, прочее, кесаревото кесарю, а Божието Богу“ (Мат. 22:21). Водена от тази повеля, Църквата всякога е отдавала кесаревото кесарю. Време е да разберем дали кесарят е готов да отдаде Божието Богу.

Уважаемите сънародници, подкрепете морално решаването на тези въпроси от българския парламент, защото те не се решиха през годините на атеизма, но и през годините на прехода в демокрацията. Ако държавата иска да получи доверието на своите граждани, тя трябва да покаже и че защита техните религиозни убеждения и респектира правата на техните религиозни изповедания. Този законопроект решава не просто поредния административен казус, а е знак за начина, по който се отнасяме към националните каузи. Вярата е такава кауза. Защото, който помага на вярата, помага на бъдещето на България.

Обръщаме се към всички парламентарно представени партии да подкрепят промените в Закона за вероизповеданията и се надяваме, че това е един добър повод за демонстриране на единение в името на добра цел.

22 юли 2013 г.

ЮБИЛЕЙ

90 години Богословски факултет при СУ



От стр. 1

на годишнината. Специални гости на тържеството бяха Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Неофит и Ловчанският митрополит Гавриил с придружаващите ги епископи и други духовници.

На 25 ноември в академичния параклис на БФ Негово Светейшество патриарх Неофит отслужи празничната света Литургия. В съслужението взеха участие и Техни Високопреосвещенства: на САЩ, Канада и Австралия митрополит Йосиф, Ловчански митрополит Гавриил, Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний, както и Негово Преосвещенство Стобийски епископ Наум – главен секретар на Светия Синод, високопреподобния архимандрит Дионисий – началник на отдел „Богослужба“ при Св. Синод, и др. представители на клира.

Сред многобройните гости на празника бяха членове на академичната общност, начело с ректора на Софийския университет проф. Иван Илчев, деканът на Богословския факултет доц. Александър Омарчевски, доайенът на факултета проф. Николай Шиваров и др. След края на св. Литургия литийно шествие погетли от Богословския факултет към паметника на св. Климент Охридски, където бяха поднесени венци и цветя.

В рамките на традиционните „Климентови дни“ на 26 ноември се проведе семинар, посветен на 1150 години от Великоморавската мисия на светите братя Кирил и Методий. На 28 ноември пък Библиотеката „Библика“ на БФ обявя Ден на отворените врати за гости и читатели. Поводът бе 15-годишнината от нейното създаване. Със съдействието на Дружеството за новозаветни изследвания Библиейската библиотека на БФ разполага със 7000 книги и 2500 тома периодика.

Богословието на Църквата е богословие на опита и приемствеността

На тържественото честване на 90-годишнината на Богословския факултет Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Неофит, доктор хонорис кауза на Софийския университет и първи



декан на Богословския факултет след възстановяването му, поднесе Патриаршеско и синодално приветствие:

В деня на равноапостолния св. Климент – първия епископ на български език, когато Бог прослави не само с чудотворство, но и с обилни плодове на нивата на църковната и богословска просвета, събрахме на всички вас – труженици на святоеното богословско поприще, измолвайки от Всеподателя неизменно да ви укрепва, та водени от Духа на Истината, да навлизате все по-дълбоко в дебрите на великата тайна: „Бог се яви в плът, засвидетелстван бе от Духа, показа се на Ангели, проповядван биле на народи“ (1 Тим. 3:16). И радостта ни е още по-голяма, тъй като здравите духовни връзки, белязали от самото начало съботничеството между родината богословска академична общност и свещеначалието на св. Българска православна църква, са все така неизменни, като се задълбочават и укрепват за обща прослава на Господа и Бога нашегo Исуса Христа и върно следване заветите на нашите духовнони отци и учители, верни наши наставници в тайната на богопознанието, в трудния, но благословен от Бога път на съзидането на тялото Христово, „...докле всинца достигнем до единство на вярата и на познаването Сина Божий... до пълната възраст на Христовото съвършенство“ (Еф. 4:12-13).

Богословието на Църквата е богословие на опита и приемствеността, на върното следване заветите на Отците, но и на дръзнати усилия за все по-дълбоко опитване към вечните истини на богочовешкото битие. В синергията между нашите благочестиви усилия и Божие благоволение и помощ се осъществява всяко докосване до великата тайна на благочестието, която вече две хилядолетия Църквата изповядва и все по-пълно разкрива пред света – за негово спасение и за прослава на Божието име сред цялото творение. Затова и носеното от всички вас служение е така отговорно. Гласът на богословието е глас на Църквата – проповед и свидетелство за спасителното Христово благовестие и вярата, която – по ученето на богозаречените отци от Четвъртия вселенски събор – единствена спасява света.

Дерзайте, прочее, в святоеното дело на църковната просвета, имайки – по съвета на апостола – „ревност за по-добри дарби“ (1 Кор. 12:31), та Бог, като винаги усилията ви, да утроява плодето от неуморния ви труд. Пазете Преданието на Църквата – тази безценна съкровищница на божествената и на богочовешката мъдрост, обогатявайте я с а нова, към която ще ви насочва Светият Дух. Така ще извършите благоуспешно пътя Христов, а делата ви ще бъдат като онези семена, които дават „плод стократен“ (Лука. 8:8). Защо богословието е интегрална и неотменна част от вечната мисия на Църквата да бъде не само майка, но и наставница в тайната на богопознанието – върна учителка на всички народи (Мат. 28:19).

Поздравяваме ви с бележитата 90-годишнина на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ и отправяме всесърдечна молитва към Господа и Бога за вас, ревностните труженици на Неговата нива, за преуспяването ви в богословеното поприще на православното църковно богословие, като желяем лично на всеки от вас още по-големи творчески успехи и напредък във всяко добро дело!

Бог на мира и любовта, от Когото извира всяка мъдрост и всяко знание, и общението със Светия Дух да бъдат с всички вас! Амин.“

АМВОН

ХРИСТОС СЕ РАЖДА, СЛАВЕТЕ ГО!

„Христос се ражда, славете Го! Христос идва от небето, посрещнете Го!“ (Църковна песен)

Братя и сестри,

Така ни подканя св. Църква вече няколко седмици. Тези думи звучат настойчиво и някак прилягат на настроението ни през тези дни и особено днес, когато ни се разказва в св. Евангелие за раждането на нашия Господ Исус Христос.

Бог идва от небето. Какво значи това? – По предвечния Божий промисъл, след грехопадението и постепенното затъване в покаяние и отдалечаване на човешките от истинското богопочитание, Бог изпраща Своя Единороден Син на земята. Той приема всички човешки качества, без греха, облича се в нашата плът и се подхвърля на унижения и оскърбления. Св. Йоан Богослов изяснява тази мисъл с думите: „В начало беше Словото, и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото... Всичко чрез Него стана, и без Него не стана нито едно от онова, което е станало. В Него имаше живот и животът беше светлината на човешките... Доиде у Своите Си, и Своите Го не приеха. А на всички ония, които Го приеха, на вярващите в Неговото име, – даде възможност да станат чеда Божии... И Словото стана плът, и живя между нас, пълно с благодат и истина“ (Йоан. 1:1, 3, 11-12, 14).

Бог Слово идва на земята като човек. Той ни разкрива Своята безкрайна обич с възлюбението Си.

Кой е Този Бог Слово? – Ние посрещаме раждането на Христа Спасителя. В лицето на Магденеца, роден в обчарската кошара, това Слово е същото, което е било в началото у Бога. Чрез Него били създадени небето и земята. Той е поставил пътищата на звездите и слънцето. Той определил техния ход и развитие. Той е пръснал светлината. Чрез него бил създаден животът. И ето, днес ние не можем да си обясним, нито да си представим как Творецът на вселената може да се възлюби и вмести в утробата на Дева, и да се роди в пещера между животните. Мнозина са се препъвали от мисълта за Витлеемския Магденец – Богочовека, живял в Назарет. И въпреки тайната на Родения, Църквата ни подканя да Го срещнем с радост и надежда. За едни рогуляти се Христос е „Вечният мъдрец“ или „Световният Разум“. За други Той е носител на възвишеното в живота. За нас, вярващите, Той е Спасител и Господ. Всички обаче признават, че Той е бил истински човек, живял на земята. Човек от плът и кръв като нашата. Той ни познава и разбира. Родил се е като беден измежду най-бедните и бил поставен в яслите на една обчарска кошара край малкия и неизвестен граз Витлеем. Израснал като всички деца. Преминал през всички страдания и мъки, самота и смърт. Няма страдание, което Той да не е изпитал и няма мъка, в която Той да не е бил потопен.

Как да Го посрещнем като Бог, когато се ражда като човек?

Руският писател Лесков разказва следния случай за своя учител в Петрозградското кадетско училище. Той бил запитан веднъж около Рождество Христово от своите ученици дали не би било по-добре Исус Христос да дойде с царско величие на земята, вместо в скромен човешки образ. Възбуждени, учениците очаквали с нетърпение отговора. Учителят повървял известно време мълчаливо из стаата. Накрая спрял и рекъл: „Ако аз проповядвах в църквата за това, че трябва да се търпи глад и студ, но сам съм сит и облечен добре, моите слушатели биха молили да кажат: „Учителю, ти говориш за глада и студа като за чужди неща. Личи, че ти си се нахранил хубавичко и в облеклото ти не липсва нищо. Но как би говорил за търпение, ако стомахът ти се свиба от глад и тялото ти е посяло от студ? И аз мисля, че ако нашият Спасител бе дошъл в Своето царско величие, хората биха казали същото. Те биха помислили: „Сигурно на небето, откъдето си дошъл, е прекрасно. Но ако беше Ти такъв бедняк като нас, които



от люлката до гроба трябва да търпим и понякога сме отритнати, тогава би било съвсем друго. Това е много важно!“ – Учителят добавил: „Затова Христос Бог се е родил и живял като бедняк и е странствал като бездомник!“

Винаги, когато срещаме Рождество Христово и се готвим да покажем неговия блясък, нека се сетим най-напред за бедната двоица, която пътувала от Назарет за Витлеем със или без коравия зальк. Да надникнем в обората край Витлеем, където се подслонили по принуждение, да видим сламата, бедните повивки и над всички мръзнения Магденец. Господ се доближил до нас в беднота, та ние да станем богати. Той мръзнал в обчарската пещера, та ние да се облечем в Неговото божествено облекло и влезем в небесния Му дом (св. Йоан Златоуст). Христос Господ идва да живее с нас и между нас на земята, затова посрещнете Го! – така ни подканя църковната песен.

Как да стане това посрещане? – Някои може да помислят, че с изчитването на гома и подгреждането на празничната трапеза и подготвена обстановката, за да дойде Исус Христос. Разбира се, тези неща се налагат при посрещането на Рождество Христово, защото външният уют и богатата трапеза създават настроение. Но това не е най-важното. Нашият Господ Исус Христос идва в сърцата ни. Сам Той казва: „Ето, стоя пред вратата и хлопам; ако някой чуе гласа Ми и отвори вратата, ще вляза при него и ще вечерям с него, и той с Мене“ (Откр. 3:20).

Да отворим вратите на сърцата си и да посрещнем Христа Господа! Той иска да влезе в нашия живот, да просвети душите ни, да изпълни сърцата ни с правда и истина! Христос идва на земята – да Го посрещнем!

Някои християни може да помислят, че Христос идва само символично и Рождество Христово може и трябва да се посрещне само в храма. Тук ще се пееят рождествени песни, тук ще чуем „Слава во вишних Богу и на земли мир...“, и до вратата на храма ще секне празничното рождествено настроение, а по-нататък при следващите стъпки в живота ще започне всекидневие с всичките му залиси и слабости. Ето защо Църквата отдалеч, още преди няколко седмици подканя: Христос е на земята – въздигнете се! Извисете мисълта си към Онзи, който поддържа и ръководи вселената! Изпълнете сърцата си с оная радост, която никога не скъбва, защото ни се е родил Спасител и Той ни повежда към една свята цел. Дайте Му място в живота си, тогава Той ще бъде наистина на земята.

Братя и сестри,

Ние сме през прага на Рождество Христово. Нека запеем заедно с цялата Църква: „Христос се ражда – славете Го! Христос идва от небето – посрещнете Го! Христос е на земята – възвисете се! Петиме на Господа, цяла земя, и с веселие възпявайте Го, защото Той се прославя!“ Амин!

Ставрофорен ик. Иван КОНДАКОВ

От стр. 1
възприемат формирането на християнско самосъзнание. Индивидуализъм много често достига до себелюбие и egoизъм, което е съвсем различно състояние от християнската любов към себе си.

Чистият естетически обръщане само на външните форми и абстрактна символика, което води до подмяна на религиозната и нравствената потребност на човека. В това състояние „същността на естетическата нагласа се преживява като една самодостатъчна реалност“ в дисхармония с многообразието на другите човешки преживявания, при което личността започва да абсолютизира самата себе си и става подвластна единствено на „чувството на освобождение и безотговорна пълнота“.

Историята на религиите показва, че идеята за Бога е дълбоко вродена в човешката природа и няма народ, който да не е преминал през някаква форма на духовен живот. Различните религиозни нагласи и традиции са резултат от неуспешния опит на духовно помраченото човечество да търси истинския Бог. Християнското разбиране за „битие“ предства нашия живот като съжителство на всички хора, независимо от техния национален или социален произход, под покрива на Небесния Отец, поради което и най-важната християнска молитва започва с думите: „Отче наш...“ Вложението в човека нравствен закон ограничава егoиcтичeски пориви и стремежи към придобиване на права без задължения. Затова „Неговия дом не всички имаме права на безгранично щастие, но при едно условие: да помним задълженията си и да мислим за щастieto на другите“.

Проф. архимандрит Евтимий вижда, че противоречието между идеалите и съвкупната действителност е съществено на младите хора и въпреки че дълбоко в себе си те не са настроени срещу религията, а изпитват потребност от по-възвишен духовен живот, продължават да бъдат отчуждени и безразлични към Църквата. В своята брошура „Младецът-комунист и младецът-християнин при социалния въпрос“ той анализира причините за тази индиферентност и под формата на въпроси и отговори излага задълбочено и аргументирано отношение



Палещицкът в двора на Пловдивската духовна семинария, чийто първ ректор е архим. Евтимий

Християнската църква винаги е била съпричастна към справедливото решаване на социалните противоречия, изхождайки от обстоятелството, че до голяма степен те засягат най-чувствителната част на обществото – младото поколение. „Социалните проблеми у един народ или епоха са нещо твърде близко до сърцето на младежта, която е огледалото и съвестта на този народ, отбелязва архимандрит Евтимий, и социалната несправедливост при тях се отразява с една яснота и чистота, която затрoгва сърцата на възрастните, и с една сила, която ги кара да се замислят за последиците“.

В подкрепа на своята позиция той посочва острите изобличения на св. апостол Иаков спрямо тези, които проповядват неуважение към бедните и раболепие към богатите. „Съдът ще бъде безмилостен за онова, който не е показал милост. Каква полза, братя мои, че имам вяра, а дела няма? Ако един брат или сестра са голи и нямат дневната храна, а някой от нас им рече: идете си спмюр, горещо е и насичайте се, тъй не им даде, що е потребно за тяхно – каква полза? Тъй и вярата, ако няма дела, сама по себе си е мъртва“ (Иак. 2:13-17).

В същия дух Господ Иисус Христос възвестява: „Доидете при мене всички отгудени и обременени, и аз

ще ви успокоя“, и обещава на бедните Царството небесно, на палещите – утеха, на кротките – бъдещото владичество на земята, а на гладните и жадните за правда – пълна реализация и удовлетворение на техния идеал (Мат. 5:3-12).

Никакви възражения не могат да оправдат отрицателното отношение на съвременната младеж към Църквата, тъй като няма друга религия, която по-силно от християнството да защитавала правата на страдащите, като и институции, които да има по-голям принос за премахване на социалните неправди.

Същевременно архимандрит Евтимий убедително разкрива очевидната несъвместимост между комунизма и християнството като учение и система да от определени ценности. Нама дневната храна, а някой от нас им рече: идете си спмюр, горещо е и насичайте се, тъй не им даде, що е потребно за тяхно – каква полза? Тъй и вярата, ако няма дела, сама по себе си е мъртва“ (Иак. 2:13-17).

Доказателство за валидността на този основополагащ принцип е отношението на християнството към робството. Християнската църква не издава закони и не започва веднага борба против робовладелците, а чрез бла-

гопотворното влияние на ученето за всеобщата любов към ближните, създава условия за осъзнаване и утвърждаване правата на личността и отделните народи, в резултат на което робството бива премахнато от живота на човечеството по естествен път.

Проф. архимандрит Евтимий разглежда свободата като необходимо условие, за да може всеки човек да реализира своето истинско призвание. „Който не е осъзнал това, че Бог не иска изкуствено усъвършенствани личности и насилиствено устроени и поддръжани обществени и политически институции, а иска съзнателна, свободна и творческа работа от хората за лично и обществено благополучие, той лесно ще оскъдне и върата на християнина, че през Рождественската нощ не е донесен готов мир на земята, а само е дадена възможност и благодатна помощ на хората да въдворят мир

в себе си, а с това и мир върху онези части на земята, които са изпълнени с вътрешно омърворени личности“.

Християнското разбиране за свобода има огромно значение и за социалния живот, тъй като чрез нея придобиват смисъл и валидност всички останали ценности и добродетели. Обективното съдържание на нравствения закон изисква определени продължения от отговорности, които всеки член на обществото трябва да се стреми да осъществява в съвместно съжителство със своите ближни. От тази гледна точка земното благополучие следва да се възприеме не като висша цел на човешкия живот, а преди всичко като естествен резултат на осъзнатата отговорност пред Бога за дадените от Него блага, които трябва да се използват разумно за общото добруване на всички. Затова „задачата на всяка личност е да култивира в душата си благоволеност и любовта към всички хора, които в същото време е и

проповяда и разяснява, че Неговото учение, както и Самият Той не са от този свят (Иоан. 18:36), което означава, че християнската Църква остава независима от временните форми на обществения живот и затова предлага вечния, непреходим идеал на Царството Божие. „Първото търсете царство то на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде“ (Мат. 6:33). Вместо някакъв нов модел на държавно устройство, Спасителят поставя в основата на човешките взаимоотношения принципа на любовта и саможертвата като „един закон и едно изживяване в живота, което на Голгота и на Кръста намери своя Божествен апогей“.

Християнската любов е благодатен дар, който може да бъде придобит само в Църквата, където вършат имат възможност реално да приемат Талото и Кръвта Христове чрез тайнството св. Евхаристия. „Не всички тъй стремглаво тичаме да шем ча-

щата на земното щастие, но Спасителят ни показва, припомня архимандрит Евтимий, че истинската чаша на живота може да бъде само това, който може да приеме страдания и саможертва за другите. Затова Той извърши великото си тайнство на единение на християните с Бога не във връзка с някакъв символ на Своето величие или във връзка с някое щастливо събитие от земята Си живот, а във връзка с Гетсиманския си страдания и Голготската Си смърт, за изкупление на човешките грехове“.

Не отговарят на истината и възраженията на комунистите, че Църквата насочва съзнанието на вървящите християни само към задоволяване на техния духовни потребности и така религията се превръща в „опиум за народа“, възпитавайки в него преди всичко равнодушие и аполитичност. Безспорен пример, който опро-

гария от турско робство Православната църква се превръща в съществена институция, която запазва правата на българското население в пределите на Османската империя. „Поледите в нашата история, подкрепата в основание архимандрит Евтимий, колко бори е въздигвала Църквата, за да се убедите, че без да се превоя друга институция не издига така еднакво традицията и възхода към новото, националното и общочовешкото, както това прави Църквата. Затова не е случайно и обстоятелството, че за празник на народните будители е избран денят на св. Иван Рилски. Един обществен деятел може да възприеме и най-модерните идеи на своето време, но не стумее ли да осъществи тяхната реализация във връзка с културното състояние и установените традиции, то тогава усиления и дейността на този общественик ще останат безплодни“.

Тайната на „чудодействения идеализъм и саможертвеност“ на дейците от Възраждането е във вътрешната хармония между високите лични и обществени идеали и православно-християнската им вяра. Затова напълно неоснователни и недостоверни са обвиненията както за това, че Църквата със своя мистицизъм е неспособна да води народа в историческото му развитие, така от друга страна, че Тя прави компромиси с Божествените си принципи, заради Своята съпричастност към националните интереси на своя народ. Сигурно на християнството като фактор в обществото е именно в това „органическо единство“ между мистичния „между мистичен“ между мистичен любов към Бога и любовта към народа, между възвишения принцип към молитвено богобощение и „сливане с мъките и конжезите на ближните“.



Архим. Евтимий с Велички еп. Михаил (Доростоло-Черевски митрополит) и иерод. Симеон (Траянополски епископ). 1924 г.

превръща това погрешно разбиране, представлява ролята на Православната църква в борбата на българския народ за духовна и национална независимост.

Формирането на народното си самосъзнание през различни периоди от нашата история се извършва чрез изключително влияние на такива духовни водачи като св. Климент Охридски, св. Евтимий патриарх Търновски, Плисий Хилендарски, Софроний Врачански, Ионан Екзарх, Неофит Бозвели, Иларион Макиропски. Искрите на тяхното просветно дело се превръщат в определящи фактор за духовно и социално възпитание, защото „както значи вековно да гори у един народ огънят на националното единение“ – задва риторично въпроса архимандрит Евтимий. Да се обединява човек с човек, брат с брат, да се обединява един народ – не означава ли това да се изпълнява великят, завещан от Христа, завет на любовта към ближния? Да горши от свещения огън на любовта към сънародниците си, да жертваш живота си за тях, не означава ли всичко това да осъществяваш светлината на Христовото учение в живота си?“

Със своите възвишени идеали и добродетелни духовните будители поставят моралните основи на обществено ни развитие, като същевременно още преди Освобождението на Ед-

наше общество в изпитанията и превратностите на съдбата му зависи преди всичко от съхранението

СОЦИАЛНО-ЕТИЧЕСКИ ВЪЗГЛЕДИ на проф. архим. Евтимий (Сапунджиев)

в себе си, а с това и мир върху онези части на земята, които са изпълнени с вътрешно омърворени личности“.

Християнското разбиране за свобода има огромно значение и за социалния живот, тъй като чрез нея придобиват смисъл и валидност всички останали ценности и добродетели. Обективното съдържание на нравствения закон изисква определени продължения от отговорности, които всеки член на обществото трябва да се стреми да осъществява в съвместно съжителство със своите ближни. От тази гледна точка земното благополучие следва да се възприеме не като висша цел на човешкия живот, а преди всичко като естествен резултат на осъзнатата отговорност пред Бога за дадените от Него блага, които трябва да се използват разумно за общото добруване на всички. Затова „задачата на всяка личност е да култивира в душата си благоволеност и любовта към всички хора, които в същото време е и

проповяда и разяснява, че Неговото учение, както и Самият Той не са от този свят (Иоан. 18:36), което означава, че християнската Църква остава независима от временните форми на обществения живот и затова предлага вечния, непреходим идеал на Царството Божие. „Първото търсете царство то на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде“ (Мат. 6:33). Вместо някакъв нов модел на държавно устройство, Спасителят поставя в основата на човешките взаимоотношения принципа на любовта и саможертвата като „един закон и едно изживяване в живота, което на Голгота и на Кръста намери своя Божествен апогей“.

Християнската любов е благодатен дар, който може да бъде придобит само в Църквата, където вършат имат възможност реално да приемат Талото и Кръвта Христове чрез тайнството св. Евхаристия. „Не всички тъй стремглаво тичаме да шем ча-

Жизнен път и творческа дейност

Проф. архимандрит Евтимий (със светско име Лука Наиденов Сапунджиев) е роден на 25 юли 1884 г. в Копривница. Останал от ранна възраст сирак, той получава основно образование в родния си град. През 1904 г. завършва Българската духовна семинария в Цариград като първенец на курса.

На 29 юли 1904 г. екзарх Йосиф I го постригва за монах с името Евтимий и ръкополага в иеродияконски чин. През 1908 г. завършва Киевската духовна академия с научната степен „кандидат на богословие“ и със званието „магистрант“. Иеродикон Евтимий следва философия в Йена, Гьотинген и Мюнхен, след което от 1 септември 1911 г. до 31 август 1912 г. е учител в Софийската духовна семинария. През първата половина на 1912 г. – януари 1913 г. е избран за делегат на българското дружество „Червен кръст“ при руската болница в Лозенград, а след това е назначен за архиерейски наместник в Пашалики (Смолен).

През 1914 – 1915 г. специализира философия в Берн, Швейцария, където придобива научна степен „доктор по философия“. От 1 август 1915 г. до 31 декември 1922 г. изпълнява длъжността ректор на Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий“. Междувременно на 26 декември 1915 г. Пловдивският митрополит Максим го ръкополага в иеромонашески чин, а на 8 януари 1917 г. същият архиерей го въздига и в архимандритско достойнство.

На 29 ноември 1923 г. архимандрит д-р Евтимий е избран за първия редовен професор в Богословския факултет при Софийския държавен университет и ръководител на катедрата по Християнска апологетика с История на религиите и Християнска философия, а през 1924 г. и за негов декан. През 1929 г. участва като представител на Софийския университет на V национален конгрес по история на религиите в гр. Лунд, Швеция, а през 1931 г. и на XII международен старокатолически конгрес във Виена.

Проф. архимандрит Евтимий е един от главните дейци на православните братства, като и основоположник на християнските ученически и студентски дружества в България. В продължение на 15 години, от 1928 до 1943 г., редактира религиозно-философското списание „Зов“. Всеотдайно и безкористно той ръководи студентското дружество „Св. Климент Охридски“, привличайки около себе си много студенти от различни факултети, с които организира разнообразна просветна и благотворителна дейност. Участва активно в редица културно-просветни инициативи, като издигане паметника на Априлското въстание и откриване на музея при чиналия „Хаджи Ненчо Палавев“ в Копривница. Бил е председател на Копривненското благотворително дружество, както и член на „Киевското религиозно-философско общество“.

Основополагащ е приносът на проф. архимандрит Евтимий за развитието на богословските дисциплини Християнска апологетика и История на религиите. Изключи-



Храи „Учение Братство“, в чийто двор се намира ерба на архимандрита

телно плодотворната творческа дейност в тази насока се изразява в неговите многобройни трудове, студии и статии, отпечатани предимно в годишниците на Богословския факултет, програмно значение измежду които имат: „Задължителна на Християнска апологетика“, „Кратък наръчник по християнска апологетика“, „Въводни мисли и материали по История на религиите“, „Недостатъчност на методите на историята, психологията и интелектуализма за ориентирване по проблемите на религията“, „12-те главни научни въпроса за религията и нейната свързана с обществена“, „Гнезда на съмнението във вярата“, „Парламентаризъм

БОГОСЛОВИЕ

Защо мнозина не успяват по пътя към обожението

От стр. 1

Всъщност с това ние постоянно повтаряме на Бога: „Моля Те, извини ме... не мога да дойда“.

И така всичко това, което е красиво и законно губи своята ценност. Всички споменати по-горе житейски работи ще имат своята действителна, истинска стойност, когато се вършат с Божията благодат. С други думи, когато ги вършим за слава Божия. Всички тези дела ще имат истинска и същинска стойност само ако не преставаме да желяме и да се стремим към онова, което е над учението, над работата, над семейството и над всяко друго земно благо, и над всяко задължение и дейност. Всичко това има истинска и същинска стойност само тогава, когато

не преставаме да се стремим към обожението. Само в този случай всички тези неща намират своя истински смисъл и своята вечна перспектива, а ние ще имаме двойна полза от тях.

Господ казва: „Първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде“ (Мат. 6:33). Царството Божие е обожението, придобиването на Светия Дух. Когато Божията благодат влезе и живее в човека, тогава човек живее според Бога. Чрез онези, които са обожени, Божията благодат влиза в живота на другите хора и чрез обожениите хора ние имаме общение с Божието Царство.

Както учат светите отци, прошепено: „Да дойде Твоето Царство“ в Гос-

поднята молитва означава „Да дойде благодатта на Светия Дух“. И когато тази благодат дойде при човека, тя и го обождава.

Морализъмът

За нещастие, гореспоменатият дух на морализма, или по-точно казано, свеждането на християнския живот изключително до морално усъвършенстване, духът, който е последица от западните теологически влияния, в голяма степен влияе днес по един негативен начин на благочестието и духовността на християните. Заради това много християни въобще и не се стремят към обожението.

Учението за моралното усъвършенстване (като цел на живота) не е нищо друго освен едно човекоцентрично поставяне на човека в центъра на жи-

вота. Човешкият труд, а не Божията благодат, господства в този възглед за света, създавайки впечатление, че това, което ни спасява не е Божията благодат, а нашите морални принципи. При подобни обстоятелства и духовно състояние, християните са лишени от истинска опитност в Бога и човешката душа не получава истинска утеха, нито нейната жажда е утолена. Моралистичната насоченост, с която мнозина са се опитвали да живеят и в този опит претърпяха крах, не е истинският израз на автентичния дух на Църквата Божия и е в голяма степен отговорна за появата на атеизма и равнодушието към духовния живот от страна на мнозина наши близки и особено на младите хора.

Всички ние, родителите, учителите, клириците и всички, които работят в Църквата, в нашите неделни училища, в нашите проповеди и навсякъде, вместо да говорим за



„стерилното“ усъвършенстване на човека, нека насочим нашите братя към обожението съгласно автентичния дух и опит на Църквата. В крайна сметка добродетелите, колкото и възвишени да са те, не са целта на нашия християнски живот, но са само средства и начин за подготвянето ни за приемане на обожението, за приемане на благодатта на Светия Дух, както често отечески ни учи св. Серафим Саровски.

Човекоцентричният хуманизъм
Автономният хуманизъм, като обществено-

философско учение, отделено и независимо (автономно) от Бога, ни води към цивилизация, основана на себичността и представлява голяма опасност за съвременния човек. Този хуманизъм има за цел да ни отчужди от нашата православна вяра в името на т. нар. „достойнство и свобода на човека“.

Обаче няма по-голямо достойнство за човека от обожението!

Архим. ГЕОРГИ (Каспаци)

Из: „Обожението като цел на човешкия живот“

ЦЪРКВА И ОБЩЕСТВО

Казват, че хората в древността поставяли скелет или глава на мъртвец наскред разкошните си пиришества, за да напомнят на пируващите за смъртта. Ние нямаме този обичай: ние, пирувайки и веселейки се, желяме да отхвърлим далеч от себе си мисълта за смъртта. Все пак обаче, тя самата – смъртта – е надвиснала над всеки и страшиятелен образ е готов всяка минута да изскочи внезапно пред очите ни.

Всеки ден ни носи вести за случили се ту тук, ту там самоубийства, необясними, неразгадани, заплашващи да се превърнат в някакво банално ежедневие явление на обществения ни живот... Страшно е да си помисли човек – няма вече сме свикнали с това явление? Кога сме имали подобно нещо, кога човешката душа се е ценяла толкова евтино и кога е имало такава равнодушие на обществото към съдбата на живата душа, създадена по образ Божий и изкупена с кръвта Христова? Богат и беден, учен и неграмотен, грохнал старец и юноша на прага на живота си – дете, току-що стъпило на краката си – всички се лишават от живот с неразбираема, безумна лекота: един по прост начин, друг – украсявайки в последния час себе си и самоубийството си.

Защо става това? – Затова, защото нашият живот се е изродил до невероятност, станал е безумен и лъжовен; защото е пропаднал всякакъв ред, изчезнала е всякаква последователност в нашето развитие; защото сред нас е парализирана всякаква дисциплина на мисълта, чувствата и нравствеността. В обществото и семейния живот са покварени и разстроени всички естествени прости отношения – и на тяхно място са си проправили път различни учения и отвлечени ценности, в по-голямата си част лъжливи или лъжовно приложени към живота и действителността. Естествените потребности на духовната и на телесната природа са отстъпили място на множество изкуствени потребности и простите усещания са заменени със сложни, изкуствени, прелъстителни и съблазняващи душата. Самолюбието у човешките, развивано по-рано с постепенен растеж, е естествено съответствие с обстановката и условията на живот, сега започна да се развива мигновено, да избуява изведнъж в цялата безумна величина на човешкия „аз“, – невъзпиран от никаква дисциплина, – да изявява начаса безмерната претенция на отделния „аз“ върху живота, върху свободата, върху господството над живота и обстоятелствата. Хора с различни интелектуални възможности – силни и слаби, възвишени и обикновени, големи и



Болезните на НАШЕТО ВРЕМЕ

дребнави – всички те, изгубили способността си да познаят собственото си невежество, способността да се учат, т.е. да се покоряват на законите на живота, по еднакъв начин изведнъж са се изкачили на една мнима височина, от която всеки възприема себе си като съдия на живота и вселената.

Така в обществото ни се е натрупала необятна маса от лъжи, които са проникнали във всичките си отношения, заразили са самия въздух, който дишаме, средата, в която се движим и действаме, мисълта, чрез която направляваме волята си, и словото, чрез което изразяваме мисълта си. Какво може да се очаква, че ще възникне сред тези лъжи, освен хилав растеж, хилаво съществуване и хилави действия? Самите представи за живота и целите му стават лъжливи, отношенията се обръкват и животът се лишава от онази равномерност, която е необходима за едно спокойно развитие и една нормална дейност. Какво има да се чудим, че много хора не издържат на такъв живот и окончателно загубват необходимото за живота равновесие на нравствените и умствените сили? Кристалният съд, когато бива нагриван равномерно, може да издържи висока температура; но ако се нагрее неравномерно и внезапно – той се пука. Не става ли същото у нас с онези нещастни самоубийци, за които чуваме ежедневно? Едни загиват от възрешните си лъжливи представи за живота, ако при среща с действителността тези мечти и представи се раз-

биват на пух и прах: нещастният човек, не познаващ никаква друга опора в живота, освен собствения си „аз“, нямайки освен своя „аз“ никакво нравствено начало за борба с живота, бяга от борбата и сам се погубва. Други се самопогубват, защото не намират сили да примирят своя, може би възвишен, идеал за живот и дейност с лъжата на заобикалящата ги среда, с лъжата на хората и институциите; губейки доверие в онова, в което лъжливо са вярвали, и като нямат в себе си друга истинна вяра – те губят равновесие и малодушно бягат от живота... А колко пък са хората, които е погубили внезапно и неравномерно въздигане, погубили ги е властта, към която те лекомислено са се стремели, която са поемали върху плещите си и която не е била по силите им? Нашето време е време на мними, фиктивни, възмущени критерии и ценности, чрез които хората взаимно се увличат и пленяват; стигнало се е дотам, че истинското достойнство понякога трудно може да се прояви и да се оправдае, защото на пазара на човешкото тщеславие се търси само лъскавата фалшива монета. В такава епоха хората се залавят за всичко, въобразявайки си, че притежават силите да се справят с всичко – и успяват, проявявайки изкуство, което не може да им се отрече, без големи усилия да се доберат до мястото на властник. Властническото звание е съблазнително за хорското тщеславие; с него е свързана представата за оказано от обществото уважение, за изключително привилегировано положение, за правото да се раздават почести и някои власти да бъдат конструирани от нищото. Но каквато и да е хорската представа, нравственото начало на властта си остава само едно и то е непреходно: „Който иска да бъде първи, той трябва да бъде на всички слуга“. Ако всички мислеха за това, кой би пожелал да поеме на раменете си непоносимо брем? Всички обаче са готови с упорито желание да се стремят към властта и това брем на властта е смазало и погубило мнозина, защото в наше време задачата на властта се е усложнила и е станала неимоверно заплетена, особено у нас. И така, има много хора, пред които властта – лекомислено взета и лекомислено възложена – се превръща в съдбоносен сфинкс и поставя своя въпрос, изискващ решаване. Който не успее да го разгадае и разплете – той загива.

Константин ПОБЕДОНОСЦЕВ (1827-1907)
Превод: Людмила ДИМИТРОВА

ХРИСТИЯНСКА ПРАВСТВЕНОСТ



ЛИЦЕМЕРИЕТО! болестта на съвременния християнин

„Думата Ви да бъде: да, да и не, не, за да не паднете под осъждане“ (Иак. 5:12).

Живеем в трудни времена. Динамиката на дните, непрекъснатите предизвикателства и неразбирането на хората около нас ни поставят в сложна обстановка, наслагват чувствата, че сме в обръч, който непрекъснато се затяга и ни пречи да дишаме духовно.

Да бъдеш християнин, винаги е било истинска привилегия в този свят, вечно разяждан от несправедливостта и греха. Повелята на Спасителя да бъдем „синове на светлината“ изисква от нас както истинско проникновение в Неговите думи, така и голямо напрежение на силите във всеки един епизод от живота ни. Животът на истинския християнин е саморазпъване и жертва за Бога и ближните.

В епохата на ранното християнство, когато учението се е борило за утвърждаването си в стихията на езическия свят, саможертвата и взаимомощта на последователите на Христос са били на пределна висота. Житията на светиите от тези времена са истински израз на това, макар и не предаващи огромния брой от просияли незнания, или по-малко знайни вярващи мъже и жени. Преобладаващата част от изповядващите вярата са били изпълнени с жива и непоклитима решимост да следват завета на Исус Христос. Заплахите и униженията, и дори публичното опозоряване и смърт са предизвиквали героизма, който запалил духовния пламък на езичниците. Харизмата, която са пръскали тези хора, е била забележителна. Техният живот е бил жив пример за подражание и евангелска чистота.

Настоящата епоха е съвсем различна и ние се задъхваме, следвайки пътя на Христос. Светът е по-сложен и студен отпреди, а вярата не е толкова силна и ревностна. Затова и задачата да бъдем Христосови, стои пред нас с осо-

бено значение.

Ние сме длъжни не само да наричаме себе си Христосови, но и да носим пълнотата на служението и да бъдем на висотата на Неговото учение с думи и дела, изповядвайки с тях, че наистина сме такива. Това изисква от нас да излекуваме духа си от болестите, които ни пречат да се съчетаем истински със Спасителя и да пръскаме Неговата светлина, чиста и неопетнена.

Една от тях е лицемерието. Нищо не разяжда душата като него. То е като бавна, но сигурна отрова за душата. Последниците не се проявяват веднага, което заблуждава за нейната опасност.

Тя действа винаги коварно и подмолно. Постепенно овладява духа и води до осъждане на всичките духовни дарове, за да доведе в напреднал стадий до отстъпването на личността. Тя е като раздвоение на личността, само заблуда и временно спасение за нашите колебания. Плод на страха от временния неуспех в конкретна ситуация и желание да се харесаме на околните на всяка цена. Зад фасадата на лицемерието прозира желанието да бъдем на ниво във всеки случай, пред различни хора и обстоятелства. Тя е вследствие нашата болезнена уязвимост и малодушие, маловерие и липса на благодат.

Старият Завет изобилства с цитати, изобличаващи този недъг на човешката душа. Огненото служение на всички пророци е апел към осъзнаване, отрязване и искрено обръщане към обещанията на народа на Израил. Кънтящите им изобличения провикат събудването на заспалата съвест за личен пример и дела на милосърдие.

Нищо друго нашият Спасител не бичува така силно и непримиримо през тригодишното Си служение на земята Си път, както лицемерието. Царят на мира и Вестите-

лят на учението на любовта говори с друг тон на онези, които го разпространяват. Словата Му са изпълнени със свещен гняв и носят яростно изобличение към всяка негова проява. Особено рязък и непримирим е Той, когато с огнен патос изрича срещу водителите на народа на Израил: „Горко вам, книжници и фарисеи, лицемери“, като подробно изброява всичките им дела и заклеймява поведението им. Техният фалш и притворство са най-голямата пречка за Царството Божие, както за техните души, така и за обикновените юдеи. Въпрос на дълг е за свещенослужителите и народа да носят Божия дух и навсякъде да пръснат Неговата светлина и озарение. Това означава да осветят инстинктите си и излязат от духовният личността си, като Духът изгори всичко недостойно в техните души и ги превърне в светилници за другите. Който говори едно, а върши друго, е тъжен пример за незрялост и непълноценност. Той е като извор, от който тече и чиста, и нечиста вода, служител без лично свидетелство пред Бога.

Да не лицемериш, а да бъдеш естествен, на практика означава да си силен и смирен едновременно – както и нашият Спасител през изкушенията на земното Си служение. Ние нямаме Неговата пълнота, но имаме Неговия пример. Далече сме от Неговата богооткровеност, но сме близо до Тайнствата Му.

Съвременният свят и неговите изкушения не трябва да бъдат предпоставка за намаляване на ревността и силния стремеж да водим истински духовен живот, като се пазим от всякаква проява на фалш и лицемерие. Светите отци ни учат: „Имайте нелицемерна вяра!“ Без капка от съмнение и страх! Това е техният завет, но едновременно с това и практическо предпи-

сание. Пречките, които произтичат отстраняване и идващи от обстановката и хората, са само жалко оправдание за нашето поведение. Обяснението, че проявеното неестествено поведение и фалш в общуването е опит да приемеш другия въпреки неговите недъзи, като се опиташ да бъдеш мил и внимателен с него, не звучат убедително. Именно то и нормално поведение можеш да спечелиш и вниманието, и доверието на човека срещу теб. Това е начинът да усети нашата ангажираност и искрена лична позиция за нещата от неговия свят. Ако искаш да спечелиш душата му – бъди искрен, ако желаеш да те изслушат – бъди естествен.

Светите отци от последните векове сочат, че най-големият бич за християните от последните времена е именно лицемерието. В творенията си св. Тихон Задонски, св. Теофан Затворник и св. Игнатий Брянчанинов силно подчертават неговата опасност за душите на вярващите и пастирски предупреждават за разлагашото му действие. Последният пише така: „**Бой се от това лицемерие. Бой се от лицемерието преди всичко в самия себе си, а след това и в другите. Преследвай го, гони го от себе си. Отдели се от множеството хора, заразени от него**“ (том 5). Тези думи са насочени към състоянието на християнството тогава, във втората половина на XIX в., и се отнасят за държава, която е стъбна на Православието, обвързана с него официално от Х в.

Според мнозина историци на Църквата, в този период то изживява своя последен разцвет и остава забележителни произведения за идващите поколения. Едно благодатно време, което дава духовни плодове във всички области на богословието. Но безлицето отстъпването

са били вече проявени явно и отчетливо, за да спечелят изобличението на истински духовните мъже. Колко повече тези думи биха могли да бъдат отнесени към нас и настоящата съвременност. В обстановка, когато авторитетът на Православието и християнството въобще в обществото не е толкова силен и спасителният глас на светите отци е заглушаван от всички страни. Днес православните страни нямат в пълнота този механизъм за въздействие върху общностите от хора, както е било преди 100 – 150 години и предизвикателствата пред св. Православие са неизброимо повече.

Към настоящия момент да си православен, е далеч по-трудно и изтощавашо силите за един съвременен вярващ човек. Толкова са оскъдели духовните дарове и липсват

живите примери за истинско личностно наставничество. Преобладаващото мнозинство от хората нямат ясно съзнание за принадлежност към определено съсловие или доктрина, а живеят в един объркан свят с все по-размиващи се представи. Нещата около нас нямат както трайност, така и яснота и задълбоченост. Духовността на населението е на много по-ниско ниво и е примесена от всякакви култове, суеверия и дори демонични въздействия. Това прави въпроса за духовното оцеляване на съвременния християнин още по-драматичен и болезнен. Това означава всички ние да бъдем още по-трезви и внимателни към всичко, което може да ни отдели или отдалечи от спасителния път на светите отци. Нека бдим за чистотата на нашата вяра и съвест и да се стареем да отстраним ръждата на фалша и лицемерието. Амин!

Свещ. Ясен ШИНЕВ

Ирече старецът...

Светителят
Филарет
(Дроздов),
митрополит
Московски и
Коломенски,
за смиреннето



Вярно е, че от дълбоко място и през геня може да се видят звездите. Само че дълбината трябва да е тясна и стръмна, и труднодостъпна за слънчевата светлина. Колкото по-дълбоко смирен е човек, толкова по-добре вижда Небето.

Слава на Христа Бога, Който се явил в смиреннето на нашата път, за да ни покаже образите на смиреннето! Той се яви в пещера, за да (ни научи да) бъдем говолни и от не разкошно погредена клия. В ясли – за да не искаме меко лезло. В пелени – за да обичаме (и) най-простата дреха. В магденческата безсловесност – за да бъдем като геца в простота и незлобие и да не даваме воля на езика си за празнословие. „Понеже вие трябва да имате същите мисли, както е имал Исус Христос“ (Фил. 2:5); нека те бъдат и в мене, за което прося вашите молитви.

Има тъжни (хора), които, за съжаление, не разтварят своята тъга с утешение. Има утешени, които, за жалост, не примесват към своето утешение и малко печал, произлизаща от любов и смирение. Има хора, за които невидимото като че ли не съществува и които се опитват да избегнат неизбежното.

Но има и хора, които със силата на волята си са направили, така да се каже, пролом към духовния свят или си мислят, че са направили, и се стараят да го задържат отворен. А трябва ли? Не е ли по-скромно да останеш в смирение и надежда през затворените врати на града, очаквайки кога ще ги отвори „Оня, Който има ключа Давидов“ (Откр. 3:7)?

Не всеки подвиг, за който чуваме трябва и да приемаме. Не всеки подвиг е полезен и подходящ за всеки.

Превод: Сливенски митр. ЙОАНИКИЙ

ПРАВОСЛАВИЕТО ПО СВЕТА

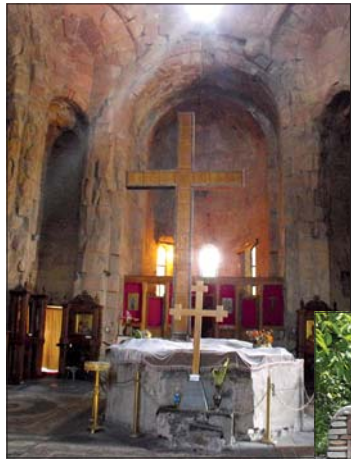
ГРУЗИЯ

святата и непознатата

Продължение от бр. 20

В утрото на 21.VII. нямаше време за губене – предстоеше ни обиколка по едни от най-важните места от нашето поклонническо пътуване. Затова и побързахме да тръгнем, а утринните молитви четохме в колата. Насочихме се по шосето, извеждащо към старата грузинска столица Мцхета. Спряхме само на две места.

Първото беше малка пекарна, където в традиционна цилиндрична пещ майсторът хлебар лепеше по стените издължени елипсоидни парчета тесто, които след изпичането си приличаха по вид на нашите питки „пърленки“. Наричат ги „лаваши“ и всъщност представляват един от местните видове хляб. Хапнахме на крак от топлите лаваша с по мал-



Храмът „Джвари“ – интериор

ко от останалото ни сирене.

Второто спиране беше до голям супермаркет – едно от малкото места, където успяхме да намерим добро кафе (все пак грузинците пият повече чай), което пък беше необходимо на нашия отец-шофьор, за да се събуди напълно.

На доста места отстрани до платното се бяха разположили продавачи на пъпеша и дини и ги предлагаха направо от коли, ремаркета, камиони. Малки дини нямаше – започвах от 7-8 и стигаха докъм 10-15 кг. Към края на Тбилиси покрай шосето започнахме да виждаме и друга интересна гледка – по някой дядо или чичо с рунтав калпак и подпрян на овчарска тояга да стои до стадо от овце (или кози тук-там). Изглеждаше сякаш, че са ги изложили за продажба, понеже ако се събираха за паша, не беше видно къде ще ги водят да пасат.

Може би десетина минути след като напуснахме столицата, следвайки свалените от Интернет карти и GPS-а, успях-

ме да хванем отбивката, водеща към първата ни цел – манастира „Джвари“. „Джвари“ означава „кръст“, а името ясно показва, че върхът, на който е едноименният храм (и обител), е бил едно от местата, където през IV в. света Нина и грузинският покръстител св. цар Мириан издигнали великото и спасително знамение на Христовия кръст. Хълмът, по който ни отвеждаше лъкатушещ асфалтиран път, беше почти обезлесен – в пониското имаше по някоя горичка, но понагоре се виждаха само храсти и единични дървета. Така силуетът на дървната постройка изпъкваше отдалеч, привличайки и радвайки погледа на поклонника.

Шосето свърши на паркинг, направен за колите и автобусите на многобройните посетители. Все още обаче не беше много оживено. Една сергийка предлагаше разни сувенири, между които и рунтави бели калпаци с дълги, стърчащи във всички посоки валма.

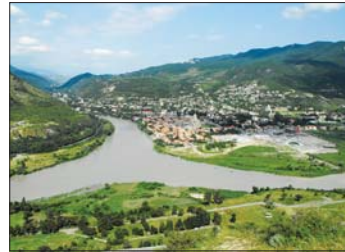
Вече неведнъж споменавах за манастир, но трябва да кажем, че главното, оцеляло през вековете е храмът на св. Кръст, построен между 586 и 604 г. от тогавашния върховен управител на Картли

(център. Грузия) – Стефаноз Патрикий. Около него по-късно се оформя и обител с крепостни стени, от които сега се виждат оземане малко останки. Този храм се счита за един от най-важните паметници на средновековното грузинско строително изкуство – според някои специалисти той задава образец за множество местни храмове от VII в. нататък.

Настлана с каменни плочи пътека ни отведе до просторна тераса, от която се откриваше прекрасен изглед. Далеч долу в ниското, точно пред нас се сливаха двете големи реки – идващата от запад Мтквари и спускащата се от север Арагва. Според преданието на Грузинс-



ката църква именно тук – на мястото на сливането, станало първото масово покръстване на грузинците. Отляво на водослива се издигаха склоновете на планината Багинети, където преди при-



Мцхета с водослива на Мтквари и Арагва – мястото на покръстването на грузинците

емането на Христовата вяра се намирали главните идоли на „карталинците“ – на „боговете“ Армаз (върховното божество), Каши и Гаим.

Когато св. Нина пристигнала в Грузия, тя отначало живяла около гр. Урбниси, а след това с група езичници поклонници отишла в Мцхета за един празник в част на Армаз. Картината на безумното и усърдно поклонение пред бездушните идоли накарала равноапостолната със сълзи на очи да се помоли Богу да прекрати това нечестиво тържество. И тогава ненадейно от запад бързо приближили черни облаци, разризаха се страховтна гръмотевична буря, с такава градушка, че ледените късове впоследствие могли да бъдат вдигани само от двама души, и то с усилие. Истуканите били раздробени на такива късчета, че на следващия ден не могли да намерят никакви остатъци от тях (силният вятър отнесъл парчетата по стръмния склон към реката).

Дори и сега по този хълм са останали няколко топонима, включващи „Армаз“ в названията си. Много по-ясният спомен за делото на св. Нина обаче се вижда отгледано (гледано от Джвари) – това е самата Мцхета с извисяващите се старославни храмове „Светицховели“ и „Самтавро“.

Като казваме „стара столица“ може би по аналогия (с нашето Велико Търново, например) сме склонни да си представяме голям град. Такъв Мцхета на-

вярно е била до 736 г., когато арабският завоевател Мурван Кру я превзема и разорява. В началото на XIX в. един руски



„Възнесение на Кръста“

генерал описва видяното от него на това място като „село, което няма нищо, освен няколко землянки, окръжени от голяма старинна каменна стена с кули... и дървна твърде огромна църква“. Погледната сега от горе, Мцхета прилича не на малко, а на голямо село, със (както се твърди) 7-8000 жители, които вероятно извън туристическия сезон намаляват доста.

Полюбувахме се на гледката, снимкахме и вече ни телеше към входа на храма. Над него има красив барелеф, изобразяващ два ангела, подемащи кръг с кръст по средата. Сцената е известна като „Възнесение на Кръста“ и е много популярна в Грузия. Впрочем историците твърдят, че „Джвари“ е първият грузински храм в оформлението на който значително място заемат изсечените майсторски в камъка релефи. Прекривайки прага, се оказахме в много необичаен, но и забележителен наос. Формата на храма бе осмоъгълна, отпред се виждаше малко невзрачен дървен иконостас, а вниманието ни прикова огромнен каменен осмоъгълен постамент, висок повече от метър, върху който в древност е стоял поставеният от св. цар Мириан Кръст. Върху постаментата имаше поизбяляла червена покривка, а в средата му се издигаха новоизработен резбован кръст, около 3-4 метра висок. Прозорците бяха малко – предимно горе в купола, но не беше тъмно – светлината някак меко се различаваше из пространството между каменните стени. Случихме, че последната група туристи токущо беше излязла и можахме да се помолим в настаналата тишина. Бяхме се събрали в най-западната част на църквата. Някак съвсем естествено запяхме всички: „Спаси, Господи, люди Твоя“. След това продължих и с „Вознесийся на крест волею“, а о. Борис държеше исон.

По това време в храма имаше само един монах, който стоеше на щанда с църковни стоки до входа. На излизане се отбихме и при него. Между познатите ни вече неща имаше и пръстени с гореспоменатата сцена „Възнесение на Кръста“.

Когато излязохме отново навън, слънцето се беше издигнало нависоко. Отправихме последен поглед към следващата ни цел – Светицховели – и се понесохме с колата надолу.

Следва
Ставр. ик. Павел ГЪРБОВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2014 г.
„Църковен вестник“

1 година 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: synpressbg@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.